

Rechtstreeks

vrijzinnig humanistisch tijdschrift

Freddy Mortier, een man met LEF

**Verder in dit nummer: Ongelijkheid, is dat normaal? -
Egypte, land van farao's en te weinig toeristen - Freddy
Mortier is nieuwe voorzitter van demens.nu -
Hoffelijkheid - Levensbeschouwing, ethiek en filosofie
(LEF) - Op het einde... - Het gezicht van de oorlog -
Verzamel momenten, geen dingen - ...**

De georganiseerde vrijzinnigheid heeft een nieuwe paus. Freddy Mortier, hoogleraar in de ethiek aan de Universiteit Gent, is de kersverse voorzitter van deMens.nu. En nauwelijks aangesteld of hij haalt al een paar heilige huisjes neer. Het vak n.-c. zedenleer mag op de schop, net zoals alle vakken die uitsluitend religie onderwijzen, en in een adem houdt hij een stevig pleidooi voor de afschaffing van het hoofddoekenverbod van het Gemeenschapsonderwijs. Etienne Vermeersch heeft zich wellicht in zijn koffie verslikt, maar mijn steun heeft hij. Hij breekt nl. een lans voor een onbevangen en ernstig debat over de wenselijkheid van de invoering van het algemeen vormend vak LEF, wat staat voor 'Levensbeschouwing, Ethiek & burgerschap, Filosofie' en dat is niets te vroeg. Het sluimerende debat wordt al te lang gevoerd in de coulissen van de vrijzinnige tempels en de klare uitkomst van de discussie wordt bij herhaling geminimaliseerd of tegengewerkt. Ik begrijp die schroom ook wel. De georganiseerde vrijzinnigheid heeft hard moeten knokken om het vak n.-c. zedenleer zijn definitieve plaats te geven binnen de schoolse vakken. Pas in 1989 werden de levensbeschouwelijk vakken in artikel 24 van de Belgische Grondwet gebetonneerd en deze verwezenlijking nu (al) op de helling zetten, is voor velen een brug te ver. En toch, niets is voor altijd. Onze maatschappij is op vandaag in

die mate geëvolueerd dat dat niemand nog schrik hoeft te hebben van een versmachtend katholicisme. De kerken lopen leeg en zelfs op katholieke scholen is godsdienstonderricht vaak geen evidentie meer. Het kan soms snel gaan. Daarenboven, het wordt tijd dat we een stapje vooruit zetten. Het huidige vak moraal bereikt in Vlaanderen een penetratiegraad van 12% van alle leerlingen en het is al te vaak preken voor de eigen parochie van een geprivilegieerde witte middenklasse, om het maar eens met de woorden van Patrick Loobuyck, moraalfilosoof, te zeggen.

Als we een pleidooi houden voor meer levensbeschouwelijke geletterdheid, dan komen we automatisch uit bij LEF en ik ben ervan overtuigd dat op vandaag heel veel leerkrachten n.-c. zedenleer hun vak al op die manier invullen. Als we LEF opnemen in de eindtermen van ons onderwijs, dan geven we alle kinderen daar waar ze recht op hebben, ook (evangelische) christenen, Jehova's Getuigen en moslims. Want zijn het niet net deze kinderen die het meest nood hebben aan een informatieve, een open en kritische duiding inzake levensbeschouwing? De aanstelling van Mortier kan dus op meerdere manieren geïnterpreteerd worden: of de onenigheid onder de koepel van vrijzinnige organisaties is dermate groot over het onderwerp dat deMens.nu brutaal, maar zeer bewust de knuppel in het hoederhok gooit of de consensus is dermate gegroeid dat de bocht genomen is en het vak LEF aan de horizon wenkt. Laat ons hopen dat de laatste hypothese het heeft gehaald zodat

vrijzinnigen opnieuw het initiatief kunnen nemen om het verschil te maken voor ons onderwijs van de toekomst.

Maar dat maakt mij natuurlijk niet blind voor de positie van de vele leerkrachten n.-c. zedenleer alsook godsdienst, van welke strekking ook. Ik kan mij de onrust op de schoolbanken goed inbeelden en de eventuele omvorming van de vakken levensbeschouwing naar het vak LEF mag er niet toe leiden dat leerkrachten gebroodroofd worden.

Wat ons bij een laatste netelige kwestie brengt. Als n.-c. zedenleer zou wegvallen in de basisschool, wat dan met de Lentefeesten en Feesten voor de Vrijzinnige Jeugd? Vandaag zijn de leerkrachten de verbindende factor bij de organisatie van die feesten; zonder hun engagement en inbreng wordt het bijzonder moeilijk om

dit buiten de scholen om nog georganiseerd te krijgen. Wat ons bij de existentiële vraag brengt of de georganiseerde vrijzinnigheid de feesten nog een warm hart toedraagt. Als het onderrichten van het vak godsdienst in het GO! zou wegvallen, dan heeft de katholieke gemeenschap nog steeds haar kerken om asiel aan te bieden. Ik zie het daarentegen nog niet zo gauw gebeuren dat de huizen van de Mens of de vrijzinnige centra hun deuren zullen opengooien om deze taak integraal op zich te nemen of vergis ik mij. En tenslotte, bieden deze feesten op vandaag nog een toegevoegde waarde aan of zijn ze meer dan ooit een surrogaat communiefeest waar de geschenken belangrijker zijn geworden dan de boodschap? Aan de ouders om deze vraag te beantwoorden.

(Philip Bolle)

Werkten mee aan dit nummer:

Philip Bolle, Jean Pierre Callant, Dominiek Dendooven, Lieve Goemaere, hvdM-leper, Sofie Sanders, Stefan Vanwildemeersch en Peter Vanthuyne.

Eindredactie en redactieadres:

Philip Bolle - Vleeshouwerstraat 10 - 8900 Ieper
E-mail: philip.bolle@telenet.be

Lay-out:

Deruddere bvba
RECHTSTREEKS is een uitgave van de Ieperse Vrijzinnige Koepel (IVK)

Lid worden van HVV/OVM kost 12,00 euro per jaar, te storten op rekeningnummer BE47 6469 0125 3080

Met de steun van deMens.nu en de provincie West-Vlaanderen

Inhoudsopgave

- p 4 Ongelijkheid, is dat normaal?
- p 8 Egypte, land van farao's en te weinig toeristen
- p 14 Freddy Mortier is nieuwe voorzitter van demens.nu
- p 16 Hoffelijkheid
- p 18 Levensbeschouwing, ethiek en filosofie (LEF)
- p 20 Op het einde...
- p 24 Het gezicht van de oorlog
- p 26 Verzamel momenten, geen dingen
- p 30 Een opdrachtje of net iets meer?
- p 32 Over witte konijnen

Naar het antwoord op deze vraag gingen de wetenschappers Marten Scheffer (Nederlands aquatisch ecooloog) en Bas Van Bavel (Nederlands historicus) op zoek. Is het normaal dat de rijkste 1% van de wereldbevolking vandaag evenveel bezit als de armste 50% (volgens Crédit Suisse)?

Scheffer en Van Bavel bundelden de resultaten van hun gezamenlijk onderzoek naar het antwoord op deze vraag in de zeer interessante paper *'Inequality in nature and society'*, uitgegeven in het vakblad van de *'Proceedings of the national Academy of Sciences'* in de Verenigde Staten.

Scheffer, gekend voor zijn inzichten in de wiskundige wetten die de kantelpunten in ecologie en klimaat bepalen, en Van Bavel gekend voor zijn onderzoek naar de geschiedenis van de markteconomie en de vermogensongelijkheid, liepen elkaar eerder toevallig tegen het lijf. En tijdens hun gesprek over ieders

discipline kwam de vraag van Scheffer of de wiskundige modellen die hij binnen de natuur vastgesteld had, ook toepasbaar zouden zijn op ons maatschappelijk (ongelijkheids)-model en wat bleek? Ze komen overeen...

Zo blijkt er binnen het dieren- en plantenrijk een gelijkaardige 'elite' te bestaan als deze welk we aantreffen in onze samenleving. Zo komt bv 50% van de opgeslagen koolstof in het Amazonewoud op rekening van 1% van de boomsoorten. Omdat dit natuurlijk een simpel toeval kon zijn, maakte Scheffer een gelijkaardige oefening voor zwammen, bacteriën binnen inwendige organen, algen, vliegen, muizen etc. Allen gaven een vergelijkbaar resultaat.

Aan de andere kant bleek dan weer dat de verhouding 1% vertegenwoordiging voor 50% van de middelen, ook al bij vroegere menselijke samenlevingen voorkwam, zo rond 1900 bv in veel Westerse landen als Frankrijk, Groot-Brittannië en Zweden (later 'gecorrigeerd' door twee wereldoorlogen). Binnen onze mensen-maatschappij vonden ze zelfs nog verschillende andere elementen waarvoor dezelfde ongelijkheidsfactor geldt: denk aan de verhouding tussen gewone boeken en zogenaamde *bestellers*, de verhouding van het aantal aanhangers van religies, het aantal links naar verschillende websites...

Waar het er op het zicht vrij onlogisch

uitziet om te gaan uitzoeken welke de drijfveren zijn die deze, op het eerste zicht onsamenhangende omgevingen aansturen, zijn beide onderzoekers er toch in geslaagd om hier een voldoende abstractie te maken en zo tot vergelijkbare, generieke processen te komen. Ze komen tot vier belangrijke 'Drivers of inequality' - vier aanstuurmechanismen van ongelijkheid. Twee daarvan kun je beschouwen als versterkende factoren van ongelijkheid; twee daarvan als afzwakkende factoren van ongelijkheid. Vooreerst de twee versterkende factoren van ongelijkheid.

De meest voor de hand liggende versterkende factor is het natuurlijk verschil in aangeboren capaciteiten die individuen en soorten al dan niet toelaten om een competitieve voorsprong te verwerven. Wie krachtiger, sneller, leniger, slimmer is dan de andere, zal automatisch gemakkelijker een voordeliger positie kunnen innemen, een positie van waaruit het eventueel makkelijker is om nog groter voordeel te behalen.

De tweede en zeker niet onbelangrijke *driver of inequality* is daarentegen veel minder voor de hand liggend en kwam zelfs voor de onderzoekers als een verrassing nl. de factor 'geluk'! Zelfs als alle actoren vanuit een toestand van gelijkwaardigheid vertrekken, dan nog zal er zelfs bij een toestand van willekeurige toe- of afname van vermogen er een zeer kleine 'elite'-groep ontstaan die over het

gros van alle vermogens beschikt tegenover een zeer grote groep van actoren die over quasi niets beschikken.

Dit is een uiterst verrassende vaststelling, temeer omdat allen aan het begin over hetzelfde vermogen beschikten. De wiskundige verklaring voor dit fenomeen is dat de impact van het vermenigvuldigend karakter van verrijking quasi nihil is voor wie niets bezit (tweemaal nul is nog altijd nul). Dit zorgt ervoor dat de toestand van 'lage rijkdom' een soort kleverige toestand wordt waarvan het zeer moeilijk is om weg te raken.

Waar de toestand er voor de rijke elite en er voor de uitgebreide groep van 'bezitlozen' relatief stabiel uitziet, is dit absoluut niet zo voor de zogenaamde 'middenklasse'. De middenklassers bevinden zich nl. in een constante toestand van instabiliteit. Daar moeten de actoren via verstandige beslissingen er zo goed mogelijk proberen voor te zorgen om zoveel mogelijk in de richting van de elite te evolueren, iets wat zeker niet makkelijk is gezien hun beperkter vermogen. En de kans om aan de onderkant terecht te komen is véél groter dan om bij de top aan te leunen.

De twee verzwakkende factoren van ongelijkheid daarentegen zijn vooreerst de instroom van individuen (ecologisch) of instroom van middelen (maatschappelijk).

In de natuur wordt de beperkte aanwezigheid van bepaalde soorten meestal tegengegaan door een instroom van soortgenoten uit andere gebieden zodat de verhoudingen tegenover andere soorten meer evenwichtig wordt

De tweede verzwakkende factor voor ongelijkheid is de externe druk op de elite. Deze factor is in de natuur alomtegenwoordig. Zodra een bepaalde soort begint te domineren, wordt zijn aantal natuurlijke vijanden groter. Ook bv het aantal ziektekiemen specifiek voor die dominante soort vindt op zo'n moment ook een groter verspreidingsgebied om aan te vallen. Dit fenomeen is in de natuur bekend als het 'kill the winner'-principe en zorgt ervoor dat dominantie van soorten tot binnen bepaalde grenzen afgeremd wordt.

Opvallend is dat we dergelijk mechanisme niet vinden binnen onze samenleving. Het is niet dat ze er nooit geweest zijn, maar de elite kon er steeds voor zorgen dat die mechanismen weinig of geen effect konden bereiken. Vooral schaalvergroting, verleggen van het wingebied en het manipuleren van de regels (wetten) wordt tot in het extreme gebruikt door de elite met als enige doel de (wan)verhoudingen in stand te houden.

Eigenlijk is er volgens Van Bavel nooit echt sprake geweest van een gelijkwaardige samenleving. De schaarse gevallen waarin die ongelijkheid ooit doorbroken

werd, moeten we gaan zoeken in het West-Europa van de late middeleeuwen en dan nog op lokaal niveau. Daar ontstonden organisaties als stads- en dorpsraden, gilden, universiteiten, gezamenlijk grondgebruik, allemaal troeven waarmee men de ongelijkheid kon doorbreken en die nieuwe spelregels oplegden. Zo werd het maximaal aantal productiemiddelen dat iemand mocht bezitten vastgelegd, zoals bv het aantal weefgetouwen, het aantal brouwketels enzovoort.

Maar terwijl die lokale initiatieven probeerden een gelijkwaardige samenleving te creëren, werd ze overtroefd doordat de marktuitswisseling zich verplaatste naar het hoger niveau van de natiestaat zodat haar lokale, egaliserende initiatieven effectloos bleken binnen het grotere plaatje. Zo bleven al deze initiatieven tot gelijkwaardigheid allemaal achter de schaalvergroting aanlopen en dit tot het einde van de 19^e, begin 20^e eeuw met de opkomst van de politieke partijen, de coöperatieven, de vakbonden.

Vandaag heeft de ongelijkheid zich echter al verplaatst naar mondiaal niveau zodat de instellingen die sinds vorige eeuw gelijkwaardigheid op het niveau van de natiestaat betrachtten, alweer op achtervolgen aangewezen zijn. Het is dan ook pas wanneer we op wereldniveau tot zelforganisatie komen dat we kunnen hopen op een zeker gelijkwaardigheidsniveau.

Ondertussen doet de elite er alles aan om dit onmogelijk te maken. Een Verenigd Europa is voor hen méér dan een doorn in het oog. Het is dan ook hun uiterste betrachting om het populisme binnen de individuele naties zo sterk mogelijk te stimuleren, zodat het blok Europa opnieuw verkruint tot individuele naties die gemakkelijker te manipuleren zijn, en we zijn lang nog niet zeker dat dit hen niet zal lukken.

Met dit inzicht spreekt Van Bavel ook de klassieke economische visie tegen die zegt dat de ontwikkeling van de vrije markt vanzelf naar vrijheid en gelijkheid voert. Volgens hem is het net het omgekeerde. Zo is vrijheid geen gevolg van markten, maar is ze juist de voorwaarde voor het opkomen van markten! En zodra die markt een zekere dominantie bereikt, gebruikt ze deze dominantie om verder te parasiteren op de politieke en economische vrijheden die haar geboden werden, net zolang tot allen ondergeschikt zijn aan de eigen wetmatigheid van de markt.

Dit beeld is het laatste paar jaar heel zichtbaar geworden. Zo zijn de markten die zich ontwikkeld hebben in de VS en Europa in handen gekomen van een nieuwe marktelite die naast vermogen ook in het bezit is gekomen van maatschappelijke en politieke macht. Treffend voorbeeld hiervan is de verkiezing van een Donald Trump met in zijn kielzog

een hele trits miljardairs... En het lijkt er niet op te verbeteren. Zo berekende een Britse parlementaire onderzoekscommissie dat tegen het jaar 2030 de rijkste 1% zo'n 64% van de wereldrijkdom zal bezitten tegenover 50% vandaag. Ze baseren zich daarbij op de evolutie van de toenames van vermogen die sinds de crash van 2008 aan de gang is. Zo zal die 1% tegen 2030 zomaar eventjes 305.000 miljard \$ bezitten tegenover 140.000 miljard \$ vandaag. Dit is vooral te verklaren doordat hun vermogen met een gemiddelde van zo'n 6% toeneemt, terwijl de vermogenstoename van de overige 99% amper 3% haalt.

Dergelijke vooruitzichten zijn volgens de Britse onderzoekers niet alleen moreel slecht, maar zeker ook economisch rampzalig. 'Als we geen stappen ondernemen om de regels van onze economie te herschrijven, veroordelen we ons tot een toekomst waarin ongelijkheid voor altijd ingebakken zal zijn' aldus de woordvoerder van die Britse commissie. En had die spreker het artikel van Scheffer en Van Bavel gelezen, dan had hij zich misschien beperkt tot 'extreme ongelijkheid. In elk geval, de stappen om hier verandering in te brengen zullen zeker niet van die 1% komen.

(Jean Pierre Callant)

EGYPTE, LAND VAN FARAO'S EN TE WEINIG TOERISTEN

Het stond reeds lang met stip in mijn agenda aangekruist. Na een jarenlange zwerftocht doorheen Griekenland, het Italiaanse vastenland, Sicilië, Sardinië en Zuid-Frankrijk, moest en zou ik ooit de bakermat van de Griekse en Romeinse cultuur bezoeken. De Arabische invloed op Westerse architectuur en cultuur in het algemeen is een stuk groter dan we vaak vermoeden, maar het was pas na een intens bezoek aan Andaloesië in Zuid-Spanje dat de vonk echt oversloeg.

Een in Casablanca geboren Marokkaan die zich vestigde en studeerde in Spanje, professor werd en doceerde in achtereenvolgens Nederland en Antwerpen, maakte ons wegwijs in de historische en weergalozes schoonheid van het Alhambra in Granada, Spanje. Het

middeleeuwse paleis, citadel en fort van de Moorse heersers van het koninkrijk Granada maakte een diepe indruk op mij. Het UNESCO-werelderfgoed is een subliem staaltje van fijn uitgevoerde islamitische kunst in tegenstelling tot de grove bouwsels uit de 13de eeuw in West-Europa. De erudiete gids vertelde gepassioneerd over Moren en Arabieren die de boorden van de Middellandse zee koloniseerden en er overal hun stempel en architecturale sporen nalieten. Maar uiteindelijk besloot hij, moet je naar Egypte om te zien, te ruiken en te voelen hoe het allemaal begon. En hoe het onvermijdelijk in elkaar stuitte.

Maar Egypte, dat is niet zo'n voor de hand liggende reisbestemming, tenzij je een zonanbidder bent die een all-in

hotel boekt in Hurghada aan de Rode Zee of in Sharm-el-Sheik aan de monding van de Golf van Akaba. Beide badplaatsen hebben net zo min iets met Egyptische cultuur te maken als Disneyland met het ware leven. Het zijn drukke badplaatsen voor Westerlingen en Russen en daarmee is dan ook alles gezegd.

De - voluit - Arabische Republiek Egypte is een staat in het noordoosten van Afrika en het zuidwesten van Azië. Het land omvat ook het schiereiland Sinai, dat geografisch bij Azië wordt gerekend. Egypte grenst aan de Middellandse Zee in het noorden, Israël in het noordoosten, de Rode Zee in het oosten, Soedan in het zuiden en Libië in het westen. Het heeft een oppervlakte van 1.001.450 km² (ter vergelijking: België is amper 30.528 km² groot) en ruim 90 miljoen inwoners. Van de bevolking woont een groot deel in de vruchtbare omgeving van de Nijl, die ook wel de 'levensader van Egypte' wordt genoemd en de tweede langste rivier ter wereld is. Hoewel de Nijlvallei en -delta slechts ongeveer 5,5 procent van de totale oppervlakte omvatten, woont hier bijna de gehele bevolking en bevinden zich er de grote steden, zoals Caïro, de hoofdstad, en Alexandrië aan de kust. Grote delen van de rest van het land worden bedekt door woestijnen als de Sahara. We landden in het holst van de nacht in Caïro en dat was het begin van een fascinerende trip. De stad telt zo'n 22

miljoen inwoners en meer dan 5 miljoen auto's en vooral, minibusjes. Precieze cijfers zijn niet bekend en de meeste rijden onverzekerd rond. Die gammele busjes voor een tiental personen zijn het voorname vervoermiddel in de stad. Voor de rest zie je hoofdzakelijk oude gebutste wagens, riksja's en ezeltransport. In een toeristische gids zou men het verkeer omschrijven als 'wervelend'; in mijn hoofd staat gebeiteld 'waaninnig'. De grote verkeersaders tellen veelal geen afgebakende rijstroken noch verkeerstekens, maar er rijden met gemak 5 wagens naast elkaar. Richtingaanwijzers worden nauwelijks benut en voorrang verlenen is vermoedelijk een islamitische doodzonde. De claxon heerst oor-ver-dovend en lijkt met voorsprong het belangrijkste verkeersteken. Volgens de gids worden er in Egypte 3 talen gesproken: literair Arabisch, de taal van de claxon en de taal van *bakshies*. Over dat laatste later meer, maar met de toeter kun je volgens de chauffeur zowel zeggen: ga uit de weg/ik kom eraan, ik hou van je of hoe gaat het met je. En ik ben geneigd hem te geloven. Ik meende op het einde van de reis zelfs al enig onderscheid te kunnen maken. In elk geval, dat verkeer is onwaarschijnlijk chaotisch in de ogen van een Westering. En u moet mij niet geloven, maar een flink deel van die wagens rijdt 's nachts rond met gedoofde achterlichten en/of koplampen. Kwestie van de batterij te sparen, dixit Adel. We bezochten de iconische piramiden van Gizeh en Saqqara en

EGYPTE, LAND VAN FARAO'S EN TE WEINIG TOERISTEN

verlieten die fascinerende plekken met open mond en schoenen vol zand, maar ook met de vraag waar al die toeristen wel waren...

Adel is onze toeverlaat geweest voor 9 fantastische dagen. Geboren en getogen inwoner van Caïro, woonde 4 jaar in Amsterdam en schoolde zichzelf 22 jaar geleden om tot gids. Een echte autodidact die ons in vlekkeloos Nederlands de liefde voor zijn verscheurde land probeerde bij te brengen. En hoe behoedzaam en terughoudend ze in bijvoorbeeld China zijn om een vertogen woord te zeggen over hun regering en Grote Leiders, in Egypte is de politieke actualiteit en discussie nooit ver weg. En al zeker niet als je een Koptisch christen bent zoals Adel. De Arabische Lente, die ook over Egypte raasde, liet er zijn sporen na. Na achttien dagen van protest trad Moebarak in 2011 af en droeg zijn macht over aan de Opperste Raad van de Strijdkrachten. Een turbulente periode van straatprotest en politieke omwentelingen volgde en resulteerde in presidentsverkiezingen in 2012, die werden gewonnen door Mohamed Morsi van de islamitische Moslimbroederschap. Voor de Koptische christenen braken bange tijden aan. Zo'n 10% van de bevolking bekent zich tot de koptisch-orthodoxe kerk; zo'n 85% is islamiet, meer bepaald soenniet. Omdat veel Kopten in Egypte positie kozen tegen Morsi, keerden Moslimbroeders zich tegen deze minderheid. Tientallen

kerken werden in brand gestoken en menig Kopt liet er het leven.

Later in het jaar kwam de bevolking van Egypte opnieuw in opstand, ditmaal omdat Morsi te veel macht naar zich toe trok. Miljoenen mensen gingen op 30 juni 2013 de straat op en de demonstraties waren nog groter dan die tegen Moebarak op het Tahrirplein. Op 3 juli 2013 werd een militaire staatsgreep gepleegd waarbij Morsi uit zijn functie werd ontheven en een interim-regering werd gevormd. Vervolgens won de voormalige militair en partijloze Abdul Fatah al-Sisi de presidentsverkiezingen in 2014 tot grote tevredenheid van onze gids die de rust in zijn land zag terugkeren.

Maar wie niet terugkeerden, waren de toeristen. De bloedige rellen en het onstabiele politieke klimaat in Egypte deed Westerse toeristen opnieuw massaal overstag gaan voor Turkije en *good old* Spanje. De toeristische industrie lag op apegapen en miljoenen mensen verloren hun job. De officiële cijfers over werkloosheid zijn natte vingerwerk, maar betrouwbare bronnen en waarneming schatten dat zowat de helft van de mannelijke bevolking werkloos is of sporadisch werkt in heel precare omstandigheden. Voor vrouwelijke werknemers is de toestand al helemaal dramatisch. De lage scholing, hoge kinderlast en opgelegde beperkingen ingegeven door de godsdienstregels, maken het hen al helemaal onmogelijk om zich op vlak van tewerkstelling te ontplooiën.

En dat voel en zie je als toerist. Het land wemelt van de kinderen wat met een aanwas van 2,5 miljoen 'stuks' per jaar niet verwonderlijk is. Egypte zit met een bevolkingsexplosie die op termijn niet anders kan dan exploderen. Maar het zijn vrolijke kinderen, ondanks de vaak schrijnende armoede. Ze roepen en zwaaien je toe alsof ze er een levensmotto van gemaakt hebben, maar evengoed wordt er alom gebedeld. En toegeven helpt niet echt, want dan ben je pas een prooi. Dan hangt er niet één aan je arm, maar de halve wijk. Geloof me, je bent daar in het begin niet goed van, maar we leerden snel. Wil je iets geven, doe het discreet en vermijd ophef. Een moeilijk evenwicht voor een toerist die slechts een voorbijganger is in hun leven, maar eentje die het karige gezinsbudget wat helpt aandikken.

Na 3 dagen Caïro en een binnenlandse vlucht naar Luxor, startten we deel twee van de trip: de afvaart van de Nijl met een cruiseboot. Overdag, in de (zeer) vroege morgen, bezoek aan de legendarische tempels zoals Karnak en Abou Simbel en tegen 13.00 uur en bij 35° terug op de boot om in de vooravond opnieuw aan te meren bij een volgende stad. De oevers van de Nijl tussen Luxor en Aswan zijn ronduit magnifiek. Je blijft je op het bovendeck vergapen aan de dadelpalmen, de suikerrietplantages of ander tropisch fruit; aan de kinderen die zich vermaken in de rivier of de dorpjes die voorbijglijden. Met regelmaat dwars

je een andere boot en beide kapiteins begroeten elkaar met, jawel, enthousiast getoeter. Vóór de onlusten voeren er 370 boten op de Nijl tussen Caïro en de stuwdam van Aswan. Vandaag nog amper 70; de rest ligt te verkommeren in afwachting van betere tijden.

Tussen Luxor en Caïro wordt zelfs helemaal niet meer gevaren. Niet alleen omdat zich over dat traject minder interessante tempels en steden bevinden, maar vooral omdat de rebellie in het land over die afstand nog niet helemaal onder controle is. Net zomin als in de Sinaï woestijn trouwens. Toeristenboten en -bussen werden er beschoten en de overheid is er als de dood voor dat er opnieuw slachtoffers gaan vallen onder de bezoekers zoals in 1997 toen een bus met 62 toeristen in de naam van Al Qaida werd uitgemoord bij de tempel van Hatsjepsoet bij Karnak. De veiligheidsmaatregelen zijn dan ook enorm: elk internationaal hotel en elke boot wordt de klok rond bewaakt door tot de tanden gewapende militairen; elke boot die uitvaart wordt geëscorteerd door 2 militairen in *full battle dress*. Tot vervelens toe moeten rugzakjes door detectoren aan de ingang van de tempels en om de haverklap zijn er wegversmallingen of -versperringen door leger en politie. Voor onze veiligheid, en wij maar sakkeren...

EGYPTE, LAND VAN FARAO'S EN TE WEINIG TOERISTEN

Maar Vlamingen laten dit blijkbaar nauwelijks aan het hart komen. Het Egyptische pond is in waarde gehalveerd en dat weten wij te smaken. Menig verkoper van prullaria trekt zich ondertussen aardig uit de slag met wat Vlaams en Vlamingen zijn verzot op dat spelletje van bieden en afdingen. De informele economie heeft blijkbaar een niet te stuiten aantrekkingskracht voor ons; onze plantrekkerij met zwartwerk is daar wellicht niet vreemd aan. Iets kopen onder de conforme marktprijs proeft zoet en als een overwinning en wie concludeert dat je wellicht net dat bedrag betaald hebt dat die de verkoper in gedachten had, is een pretbederver. Tja, de aard van het Vlaamse beestje zeker. In elk geval, het is hard wennen aan een informele economie die draait op loven en bieden en op dat eeuwige *bakshies/fooi* betalen. Alles heeft een prijs: valies dragen naar de kamer, valies op de bus zetten, foto nemen, uitleg krijgen in een tempel, vervoerd worden met een gammele koets of op de rug van een dromedaris, altijd komt dat gebaar van wijsvinger die duim beroerd er aan te pas. Ik werd daar kribbig van, maar de gids, in al zijn wijsheid, relativeerde. Wat voor ons een luttel bedrag is, maakt voor hen op het einde van de dag het verschil uit tussen een schamele maaltijd voor 6 kinderen of de wankelende hoop op een betere dag morgen. Als Allah het wil en Allah is overal. Vanaf 4u30 in de morgen tot zonsopgang knalt hij uit de luidsprekers van duizenden moskeeën en minaretten.

Simultaan in het hele land en elke Iman heeft een andere geïnspireerde boodschap. Erger je er niet aan en aanhoor gelaten de melodieuze kakafonie. Na verloop van tijd gebruik je die gezangen zelfs als een soort uurwerk, want klokvast over heel Egypte.

Ik heb dus de bakermat van een van de oudste beschavingen op aarde bezocht. Kortstondig, maar toch. Het heeft in elk geval een paar gevoelige snaren geraakt. Ik blijf ervan overtuigd dat reizen van elke mens een betere mens kan maken. De ervaringen die je opdoet mengen zich met eerdere impressies en leiden tot kennis, tot inzicht, tot meer begrip.

En een goede gids leert je ook enige levenslessen. De tocht met de paardenkoets door de povere soek van Luxor was een oogopener. Nooit heb ik zoveel schijnende armoede, verval en vuilnis gezien als in die overbevolkte cité. Drommen kinderen liepen joelend achter ons aan, zwaar gesluierde meisjes en vrouwen wendden de blik af en mannen keken ons onpeilbaar aan. Niet onvriendelijk, maar evenmin hartelijk. Kijken en bekeken worden. Een onvergetelijke les in nederigheid voor de prijs van een paar euro.

De Egyptenaren waren ooit een machtig volk dat gedurende 3.000 jaar en 30

dynastieën de geschiedenis van de mensheid hertekende. Nog steeds begrijpen we niet goed hoe ze die piramiden gedaan kregen; hoe ze granieten obelisk en kolossen van honderdduizenden kilogram uit de rotsen hieuwen, honderden kilometers ver transporteerden en recht zetten. Ze ruilden al hun kleurrijke goden in voor de almachtige, strenge Allah, temden de Nijl en dromen net zoals u en ik van een betere toekomst. Ik hoop dat het goed komt met Egypte en de Egyptenaren.

(Philip Bolle)

FREDDY MORTIER IS NIEUWE VOORZITTER VAN DEMENS.NU

De aan de Gentse universiteit verbonden filosoof Freddy Mortier is de nieuwe voorzitter van de georganiseerde vrijzinnigheid, demens.nu. DeMens.nu overkoepelt de Humanistische Vrijzinnige Vereniging, het Willemsfonds, het Vermeylenfonds, de Oudervereniging voor de Moraal en verschillende andere organisaties. Ook de Huizen van de Mens in Vlaanderen vallen onder deze koepel. Freddy Mortier is geboren in St-Amandsberg in 1958. Hij doceerde o.a. onder de filosoof Jaap Kruithof. In 2003 werd hij voorzitter van de vakgroep wijsbegeerte en Moraal van UGent en in 2004 werd hij decaan van de faculteit Letteren en Wijsbegeerte. Van 1 oktober 2013 tot 30 september 2017 was hij vicerector van deze universiteit. Op de algemene vergadering van deMens.nu op 24 maart werd hij verkozen tot nieuwe voorzitter van de koepelorganisatie voor de komende 3 jaar.

De stok in het hoenderhok

In een interview in de krant De Morgen van zaterdag 28.04 naar aanleiding van zijn aanstelling, snijdt hij meteen enkele thema's aan die ongetwijfeld zijn beleid vorm zullen geven de komende jaren. Dat ze tot debat zullen leiden, leidt geen twijfel, als is het maar omdat er over verschillende thema's in de vrijzinnigheid geen eensgezindheid is.

Kritisch ten opzichte van de georganiseerde vrijzinnigheid

Mortier stond altijd al kritisch tegenover de georganiseerde vrijzinnigheid. Zoals hij zelf stelt, wilde de vrijzinnigheid te veel andere levensbeschouwingen imiteren.

Alsof we een kapel wilden openhouden naast de kerk. In het verleden bonden we soms de strijd aan samen met de katholieke zuil en voor sommige zaken was dit terecht. Onze vrijzinnige huizen en de Huizen van de Mens dienen net zoals de kerk gesubsidieerd te worden, daar kunnen we samen voor vechten. Maar als het om de strijd gaat van het levensbeschouwelijk onderwijs dienen we een andere piste te bewandelen, aldus Mortier.

Het einde van het vak zedenleer?

Mortier benadrukt dat we moeten durven nadenken of de keuze voor een levensbeschouwelijk vak op een school nog van deze tijd is. Hij sluit hierbij aan bij zijn collega filosoof Patrick Loobuyck. Hij ziet meer heil in het vak LEF (Levensbeschouwing, ethiek en filosofie) en als voorbeeld ziet hij Wallonië. Daar schafte men het levensbeschouwelijk vak af en verving het door het vak 'filosofie en burgerschap'. In het gemeenschapsonderwijs experimenteert men nu met dit vak. Het gaat om een extra uur waarvoor de 2 uren levensbeschouwing niet afgeschaft werden. Mortier vindt burgerschapsopvoeding voor jongeren die in een superdiverse wereld opgroeien heel belangrijk. Hij, die jaren zelf betrokken was bij de opleiding van leerkrachten niet-confessionele zedenleer, weet ook dat je de levensbeschouwelijke vakken niet zomaar kán afschaffen. De leerkrachten zouden dan nl. het risico lopen om van de ene dag op de andere hun job te verliezen. Zelf meent hij dat de meeste van de leerkrachten zedenleer heel goed werk leveren. In veel gevallen

neigt het vak naar wat Loobuyck wil met zijn LEF. Mortier ziet het probleem dat kinderen van in de basisschool opgedeeld worden volgens levensbeschouwing. Al is de huidige trend toch om meer dialoog tussen de verschillende levensbeschouwingen te organiseren.

Het recht op euthanasie

Dat de katholieke waarden minder zichtbaar aanwezig zijn, is volgens Mortier een feit maar dit betekent niet dat ze er niet meer zijn. Dit komt naar boven als je dieper onderzoek doet naar hoe ziekenhuizen omgaan met euthanasie. Sommige christelijke ziekenhuizen doen hun uiterste best om de toepassingen van de euthanasiewet af te remmen. Iedere arts kan gewetensnood invoeren om geen euthanasie te moeten uitvoeren. Sommige christelijk geïnspireerde ziekenhuizen roepen als werkgever hun eigen principes in en daar moet de arts als werknemer mee instemmen. In Aalst werd ooit een arts ontslagen na het uitvoeren van euthanasie. Mortier merkt op dat ziekenhuizen het kenbaar zouden moeten maken als ze niet ingaan op vragen om euthanasie. Hij is er ook voorstander van om de euthanasiewet uit te breiden. Mensen die levensmoe zijn, zouden ook euthanasie moeten kunnen vragen. In de VS kennen sommige staten 'hulp bij zelfdoding' terwijl in heel de VS euthanasie verboden is. Het probleem hierbij is dat sterven niet gemakkelijk is; soms duurt de doodsstrijd erg lang. Een juist middel voor een snelle en pijnloze euthanasie bestaat nl. niet. Ook bij dementerende patiënten zou een wilsverklaring over euthanasie moeten kunnen.

Weg met het hoofdoekenverbod

Mortier is duidelijk tegen het algemeen hoofdoekenverbod in het gemeenschapsonderwijs. Hiermee snijdt hij een belangrijk thema aan bij de georganiseerde vrijzinnigheid. Toen in het atheneum van Antwerpen directeur Karin Heremans geconfronteerd werden met een enorme groepsdruk op meisjes om een hoofdoek te dragen, verbood ze de hoofdoek. Het GO! nam dit echter over voor al haar scholen. Ondertussen zijn er al enkele uitspraken van de Raad van State en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens die dat verbod verwerpen. Scholen mogen slechts in heel uitzonderlijke gevallen zo'n verbod invoeren. Volgens Mortier kwamen er in veel scholen pas problemen door dit verbod. Welke boodschap versturen wij daarmee, vraagt hij zich af. Dat moslims alleen maar welkom zijn op voorwaarde dat ze hun eigen culturele achtergrond verloochenen? Mortier reageert ook op de polemiek rond moslims en joden die weigeren vrouwen een hand te schudden. Het is iedereen toegestaan om wat dan ook te weigeren. Mortier ontmoette onlangs de Amerikaanse filosofe Martha Nussbaum. Die geeft niemand een hand, laat staan een zoen. Ze vindt dat niet hygiënisch.

Dat met het interview in De Morgen het debat binnen de georganiseerde vrijzinnigheid is aangezwengeld, is zeker. Mortier wil ook mensen aanspreken die door de ideeën aangesproken worden, maar geen lid zijn van één van de organisaties.

(Peter Vanthuyne)

Geachte lezer,

Deze ietwat plechtige aanhef is voor een keer niet een automatisme, maar een bewuste woordkeuze. Er is immers geen betere wijze om een pleidooi voor meer hoffelijkheid mee te beginnen. Ook al ken ik U misschien niet, toch acht ik U. Wat ook uw meningen zijn, hoe U er ook uit ziet, hoe U ook ruikt: door deze aanhef wil ik uitdrukken dat ik respect heb voor wie U bent. En dat brengt ons meteen bij de kern van waar het bij hoffelijkheid om gaat: om respect voor de ander. Maar daarover straks meer.

Het is voorwaar een erg ouderwets woord. In tegenstelling tot 'hip' of 'swag' klinkt 'hoffelijk' absoluut niet modieus en eigentijds. Ook de etymologie van het woord wijst op een oude herkomst: hoffelijk is 'zoals aan het Hof', m.a.w. nobel gedrag. Trouwens, als je hoffelijkheid in het Frans of Engels vertaalt, zie je dezelfde herkomst en betekenis: ook *courtoisie* en *courtesy* verwijzen naar het Hof (resp. la Cour en the Court). En wanneer we kijken naar het meest directe synoniem van hoffelijk(heid) komen we uit op een al even ouderwets woord: wellevend(heid). Omschrijven wat hoffelijkheid of wellevendheid precies inhoudt, is niet gemakkelijk. Het is meer dan beleefdheid, maar beleefd zijn behoort wel tot het zich hoffelijk gedragen. Evenzeer behoren ook vriendelijkheid, minzaamheid, attent zijn en respectvol zijn tot het domein van het hoffelijk gedrag. Laat ons het erbij houden

dat hoffelijkheid een combinatie van al deze positieve houdingen behelst.

Nu kunnen we ons de vraag stellen waarom we het woord als ouderwets ervaren. Misschien is dat omdat hoffelijk gedrag steeds meer in de verdrinking lijkt te komen. Het lijkt er op dat er in onze dagelijkse omgangsvormen toch een algemene verruwing optreedt. Denk maar aan de wijze waarop op sociale media commentaar gegeven wordt, vaak zonder enige remming, zonder enige consideratie voor de tegenstander, en helaas ook dikwijls zonder enige kennis van zaken. Het is in elk geval opvallend hoe het begrip van langsom minder wordt gebruikt: in ons taalgebied bijna uitsluitend nog in combinatie met verkeer. Want zijn we niet allemaal vertrouwd met campagnes voor hoffelijkheid in het verkeer, het bekende 'wees een heer in het verkeer'. De onderliggende gedachte bij dergelijke campagnes is steeds dat hoffelijk gedrag in het verkeer ook minder gevaarlijk gedrag betekent en dus de kans op ongevallen verkleint.

Maar het verkeer is maar een van de vele omstandigheden waarin we met elkaar omgaan. En ook in die andere vormen van omgang kan hoffelijkheid alleen maar een positieve invloed hebben. Mocht hoffelijkheid weer de norm worden in gesprekken en debatten in plaats van het 'in your face' rechtuit beledigen, dan zouden we weer meer van elkaar leren in plaats van elkaar belachelijk te maken. Wanneer we de gsm

uitzetten op restaurant of op de trein, dan leveren we een bijdrage tot het welbevinden van de anderen én van onszelf. En, als het echt niet anders kan, kunnen we de moeite doen om die gsm te beantwoorden in ruimtes waar niemand anders gestoord kan worden. Het zal nog steeds het algemeen welbehagen verhogen van de andere die niet gestoord wordt in zijn ogenblik van studie en/of genot.

Hoffelijkheid is dan ook een uiting van altruïsme, terwijl onhoffelijk gedrag vaak egoïstisch is: het niet opgeven van een zitplaats in een overvolle tram is kiezen voor het eigen comfort. Door zonder oortjes naar een film te kijken in de trein of op de luchthaven, of door met luide stem de gsm op te nemen op restaurant of godbetert tijdens een concert (zelf meeemaakt!), geef je duidelijk aan dat de ander je niets kan schelen. Schreeuwen en de tegenstander kleineren in een gesprek of debat is niet alleen onhoffelijk, het is een zwakgebod. Iemand beledigen - zelfs al is hij niet in de buurt - heeft overigens dikwijls als enige doel de eigen superioriteit te onderstrepen. Met hoffelijkheid druk je respect uit voor de ander, toon je dat je hem als mens acht en in acht neemt.

Bovendien is zich hoffelijk gedragen bijna altijd een kleine moeite. Bijna altijd, maar lang niet altijd. Een zitplaats opgeven in het openbaar vervoer ten voordele van

iemand die slechter te been lijkt, vergt niet alleen zelfopoffering, maar ook enige moed. Ook het wensen van goeiedag aan iemand die dat zelf niet doet, is een dappere daad. Wie zich op een beleefde wijze in het openbaar uitspreekt ter verdediging van iemand die verbaal agressief bejegend wordt, is al helemaal moedig. En wanneer je zelf beledigd wordt, is het al helemaal niet makkelijk om beleefd, laat staan hoffelijk te blijven. Bovendien is het absoluut niet zeker dat jouw hoffelijkheid door de persoon die het voorwerp ervan uitmaakt, zal geapprecieerd worden. Hoffelijkheid kan ontwapenend werken, maar wordt misschien nog vaker als provocerend ervaren door degene die boertigheid tentoonspreidt. Hij ziet jouw hoffelijkheid al te vaak als ironisch (wat het vaak ook is) of als een uiting van jouw superioriteit (wat het in moreel opzicht zeker is). In die zin zorgt hoffelijkheid, zeker als het gepaard gaat met wat moed, ook voor een hogere eigenwaarde bij de zich hoffelijk gedragende persoon.

En toch, of het dan als vanzelfsprekendheid, als kleine moeite of als uiting van moed is, hoffelijkheid maakt altijd een wereld van verschil. Door hoffelijk te zijn, wordt de wereld een betere plek, werken we aan het verhogen van het welbevinden, het welzijn, zowel van wie ons omgeeft, als van onszelf. Zich hoffelijk gedragen is dus zowel werken aan zichzelf als werken aan de verbetering van de mensheid.

(Dominiek Dendooven)

Sinds enkele jaren staat het levensbeschouwelijk onderwijs opnieuw ter discussie. Onder impuls van de filosoof Patrick Loobuyck, verbonden aan de universiteit Antwerpen, steken er stemmen de kop op om de levensbeschouwelijke vakken te vervangen door een nieuw vak dat Loobuyck 'LEF' noemt.

Sinds de oprichting van het officieel onderwijs, worden de erkende godsdiensten onderwezen vanaf de basisschool in 2 uren levensbeschouwelijk onder-richt. Oorspronkelijk werd hier naast het vak 'niet-confessionele zedenleer' ingevoerd. Dit vak diende neutraal te zijn voor kinderen van ouders die geen van de erkende levensbeschouwing aanhingen. Dit alles werd in 1988 verankerd in de grondwet van ons land. In de jaren '80 van vorige eeuw kwam dit vak in de vuurlinie te liggen bij de 'Getuigen van Jehova'. In 1985 velde de Raad van State het 'arrest Sluijs'. Op basis van de inhoud van het vak n.-c. zedenleer besliste de Raad van State dat het vak geen neutraal vak was, maar vrijzinnig-humanistisch geïnspireerd. Kortom, zedenleer was ook een levensbeschouwing en geen neutraal vak. Door dit arrest konden mensen weigeren dit vak te volgen en kregen zo binnen het officiële onderwijs een vrijstelling. Getuigen van Jehova werden hierdoor zelf geen erkende godsdienst, maar ze werden wel vrijgesteld om de lessen van alle aangeboden erkende levensbeschouwingen te weigeren. Vanaf de jaren '90 werd de invulling van n.-c. zedenleer toegekend aan de vereniging van

humanistisch vrijzinnigen. Het spreekt voor zich dat voor vrijzinnig humanisten dit als een bekroning beschouwd werd van hun jarenlange strijd om erkenning.

Waarom LEF?

Volgens Loobuyck is er binnen onze diverse en gesecculariseerde samenleving geen plaats meer voor levensbeschouwingen in het onderwijs. Godsdiensten en levensbeschouwing behoren tot de privésfeer. Het vak LEF ziet hij als een middel om te werken aan sociale cohesie. Vandaag worden de leerlingen apart gezet in klassen volgens hun levensbeschouwing. Door de verschillende levensbeschouwingen daarentegen samen te zetten, zouden ze elkaars overtuiging opnieuw leren kennen en respecteren. Daarnaast werkt het vak aan belangrijke democratische waarden. Het kan niet meer dat er op school onderwezen wordt dat de wereld ontworpen werd door een god. Het kan ook niet meer dat op scholen de evolutietheorie in vraag wordt gesteld. Binnen het vak LEF dient er een deel van de les besteed te worden aan onderwijs over godsdienst in de plaats van godsdienstles.

Wat denken de godsdiensten van LEF?

Voor de verschillende erkende godsdiensten die hun vak onderwijzen in het officieel onderwijs (GO!) is het voorstel van het vak LEF onbespreekbaar. Voor de vertegenwoordigers van de katholieke godsdienst, die in het katholieke vrij onderwijs het alleenrecht hebben om

hun eigen godsdienst te onderwijzen, is dit eveneens onbespreekbaar. Men ziet het binnen de katholieke godsdienst als een levensbeschouwelijke aanval op het katholieke geloof. Neutraal lesgeven over godsdiensten kan volgens hen niet. De leerkracht heeft ook een overtuiging en neutraal lesgeven over godsdienst is de geloofsinhoud bekijken door een vrijzinnige bril. Men vergelijkt het met les krijgen over de wereldgastronomie: de leerlingen kunnen de menukaart bekijken, maar mogen niet van het eten proeven. Ook voor de evangelisch protestantse gemeenschap is het vak LEF het onderwerp van discussie niet waard. Wie zou dit vak mogen geven? De leerkrachten n.-c. zedenleer die nu al lesgeven over godsdiensten vanuit een niet-godsdienstig standpunt? Of kan iedere leerkracht levensbeschouwing dit vak geven? Hoe kan je als gelovige neutraal je eigen levensbeschouwing doceren?

Wat denken de vrijzinnig humanisten over LEF?

Voor vrijzinnig-humanisten zou LEF als muziek in de oren moeten klinken. De wereld aanschouwen vanuit een bril waar de mens, en niet een god, centraal staat. Dit klinkt als de invulling van n.-c. zedenleer. Toch is er weinig eensgezindheid rond de vervanging van de levensbeschouwelijke vakken door het vak LEF. Laat staan de aanvulling van de levensbeschouwelijke vakken mét een vak LEF.

De eerste kritiek rond het vak is er één vanuit historisch oogpunt. Humanistisch

vrijzinnigen hebben jaren moeten vechten voor de erkenning van hun vak. N.-c. zedenleer is en mag vrijzinnig-humanistisch ingevuld worden. Een tweede punt van kritiek is dat de invulling van het vak LEF naadloos aansluit bij zedenleer. Het 'vrij onderzoek' staat centraal. Hoe kan men dat dan neutraal gaan doceren? 'Vrij onderzoek' is de kern van het vrijzinnig humanisme. Het vak LEF onderschrijft de idealen van de verlichting; het vertrekt van een seculiere maatschappij die bij de beschouwing van de wereldse zaken de mens centraal plaats en niet God. Het neemt het vrije wetenschappelijk onderzoek als de toetssteen voor de werkelijkheid. Deze zaken zijn ook de uitgangspunten van de inhoud van het vak n.-c. zedenleer. Het vak LEF is dus al bij voorbaat verdacht en ondermijnt de kans dat het ooit in alle netten zal ingevoerd worden. Een derde praktisch punt van kritiek is: wat met de duizenden leerkrachten zedenleer? Deze leerkrachten zijn een grote drukingsgroep binnen de georganiseerde vrijzinnigheid. Mogen zij dit vak geven? Loobuyck pleit in elk geval voor een aparte opleiding voor leerkrachten LEF.

Binnen de vrijzinnigheid zijn er uiteraard ook bepleiters van het vak LEF, maar dat de invoering van het vak niet voor morgen is, staat als een paal boven water. De grondwet dient er nl. voor aangepast te worden. Toch ziet het er niet naar uit dat de discussie rond levensbeschouwelijke vakken stil zal vallen. Wordt vervolgd...

(Peter Vanthuyne)

‘Hoe zou jouw afscheidsplichtigheid er mogen uitzien?’, vroeg de vrijwilliger die geregeld afscheidsplichtigheden verzorgt. Goede vraag eigenlijk, en ik moet toegeven dat ik daar nog nooit over nagedacht had. Wat misschien wel een beetje vreemd is, voor iemand die al 14 jaar vrijzinnig humanistische afscheidsdiensten verzorgt als favoriet onderdeel van de job. (Dat zo iets een favoriet onderdeel van de job is, is misschien ook al voer voor nader onderzoek.)

Maar hoe er van mij afscheid genomen mag worden? Maakt niet uit, eigenlijk. Dat het een vrijzinnige dienst wordt, dat ligt voor de hand, maar of ze mij daarna in een muur op het kerkhof plaatsen, of op de dressoir in de living zetten, dan wel uitstrooien of in een kist onder de grond steken: mij om het even. ‘t Zijn de achterblijvers die moeten inschatten

wat ze zien zitten, zelf heb ik geen wensen op dat vlak. Misschien dat mijn familie voor de meest groene oplossing gaat, als ze mijn ecologisch bewustzijn een beetje willen in ere houden? Ik zal het niet weten alleszins.

En verder? Mensen zeggen me soms, wanneer ik de dienst van hun overleden dierbare voorbereid: ‘Maar het moet niet te triestig zijn hoor.’ Ik repliceer daar altijd op: ‘Het kan niet anders dan triestig zijn.’ Natuurlijk: ik probeer om het mes niet extra diep in de wonde te steken, maar het is een illusie te denken dat een afscheidsplichtigheid niet droevig is. En vanzelfsprekend is er een groot verschil tussen een negentiger die op een serene manier is overleden na een rijk gevuld leven, en een kind dat na een wrede ziekte uit het leven is weggerukt - om nu maar eens twee extreme voorbeelden te noemen. Maar verdriet is er sowieso altijd, zelfs al was de band niet eens zo tenderend. En dat mag ook, denk ik dan. Soms heb ik het een beetje gehad met onze ‘vind ik leuk’-samenleving, waarin weinig ruimte is voor al die andere emoties die sowieso ook deel uit maken van het menselijk bestaan: verdriet, ontgoocheling, boosheid, gemis, schuldgevoel, noem maar op.

Dus oké, mijn plechtigheid mag gerust een beetje triestig zijn, laat die de aanwezigheid maar een zakdoek bovenhalen. Is het niet om verdriet om mij, dan wel

om andere herinneringen die op dat moment bovenkomen. Welke aanwezigen, trouwens?

Veel mensen blijken daar serieus over na te denken. Ik merk dat er de laatste jaren, meer dan daarvoor, geregeld afscheidsplichtigheden in intieme kring worden georganiseerd. Soms zijn die plechtigheden niet eens te vinden op de website van de begrafenisondernemer, en al zeker staan de datum en locatie er niet bij als dat wel het geval is. Ik heb hier ook eigenlijk geen mening over: wie wil komen naar mijn begrafenis, doet dit hetzij omdat ik iets betekend heb voor die persoon, hetzij om mijn gezin of familie te ondersteunen. Dus waarom zouden die mensen er niet bij mogen zijn? En komen er wat doodsprentjes-jagers, ach wel, dat ze er maar gelukkig mee zijn. Er zijn veel te veel dingen in mijn leven waarover ik me druk maak, welnu, dit is er echt géén van. (Geen doodsprentjes is trouwens ook oké, en milieuvriendelijk eigenlijk.)

Oké, de levensbeschouwing zit goed, de zakdoeken worden vol gesnotterd, en elkeen die mij of mijn geliefden genegen was, krijgt een plekje in de zaal. Wat is er nog nodig? Muziek! Muziek schept de ideale toon, en het is een feit, ik ben wel een muzikliefhebber... maar welke muziek speel je af op een afscheidsplichtigheid? Als mensen me die vraag stellen, antwoord ik steeds: ‘Wat jullie ook willen, het is allemaal goed. Jullie

kunnen kiezen voor nummers die voor jullie veel betekenis hebben, of die voor de overledene belangrijk waren. Maar je mag ook gewoon kiezen voor iets dat je mooi, of passend vindt.’

Wel, dan is er een heel scala van nummers waaruit mijn familie kan kiezen. Maar misschien is het niet aangeraden om mijn smaak te volgen, want jodeliedjes uit *The Sound of Music*, en mijn favoriet Iron Maiden nummer (*Infinite dreams*, voor de liefhebbers) dat meer dan 6 minuten duurt, gaan misschien snel vervelen. En al kan ik zelf 20 keer na elkaar luisteren naar ‘Moeder Cordula’ van Willem Vermandere, liefst in de live versie, dus met de volledige uitleg erbij: ook dit is misschien niet ideaal in de context.

Dan maar ‘*The River*’ van Elbow: zowel qua tekst als qua sfeer uitermate geschikt.

*I walked with the river, in kind of a dream
hand in hand, the all knowing river and me
to the clamour of rushes, and deeply
bowing trees
and drunk making blossom, that blushed
to be seen*

*I told him my sorrows and broken down
dreams
confessed every lie, replayed every scene
He openly wept as he listened to me
and then with the sun in the west, he
showed me the sea*

En dat ze voor de rest maar zelf kiezen wat ze zelf willen. Goed, dat is dan ook al geregeld, dat gaat hier bijzonder vlot zeg! Mijn nabestaanden kiezen ook zelf of ze foto's willen projecteren of niet. Zelf vind ik dat eigenlijk wel mooi, wanneer tijdens de muziek wat beelden worden getoond. Foto's hebben we thuis alleszins in overvloed, netjes geklasseerd op de laptop, volgens thema, en op datum.

Ha, da's zeker al een inhoudelijk iets dat ze over mij kunnen vertellen: Lieve hield van fotoalbums maken. *Faits divers* zijn er à volonté: een zware cola light verslaving, hield nauwkeurig een lijstje bij met alle boeken die ze ooit las, kon nooit genoeg kamerplanten om zich heen hebben, had weinig tot geen geduld, behalve om een puzzel van 1.000 stukken te maken, vond een ritje op de *télé siége* van de Zwarte Berg naar de Rode Berg al een toppunt van dapperheid.

Mensen lijken dergelijke *faits divers* soms niet zo belangrijk te vinden, terwijl ik net vind dat die helpen om een volledig beeld te schetsen over een mens. Wat me ook opvalt, is dat het veel gemakkelijker blijkt om over de loopbaan van de overledene te praten, dan over zijn karakter. Een opsomming van alle werkgevers die iemand heeft gekend, is duidelijk eenvoudiger dan vertellen hoe ze was als echtgenote, als moeder, als grootmoeder.

Nochtans is het leven gelukkig zoveel meer dan enkel onze job, maar het blijkt niet zo gemakkelijk te zijn om dat allemaal te verwoorden. Wat ik wel snap hoor, want daar zit je plots bij een wildvreemde, amper een dag nadat je geliefde is gestorven, je hoofd tollend van alles waaraan je moet denken, en doe daar maar eens je hele verhaal. Vertellen over een job is dan net ietsje simpeler, en veiliger, dan iemands karakter

beschrijven. Ik probeer mensen dan voldoende gerust te stellen; dat ik voor ogen heb wat zij voor ogen hebben: een eerlijk, authentiek en mooi eerbetoon aan de overledene.

Want een eerbetoon, daar gaat het in wezen uiteindelijk wel om.

Op afscheidsplechtigheden hangen we nooit de vuile was uit, al wordt ook niemand heiliger gemaakt dan hij of zij was. Dus ik hoop dat mijn nabestaanden het volledige plaatje durven schetsen. Mijn kinderen mogen dus zeker zeggen: als mijn moeder in een slecht humeur was, *oh boy*, dan moest je maken dat je geen vonkjes gaf die aanleiding gaven tot de totale ontploffing, en wat kon ze toch zagen telkens ze verse lakens moest leggen op de bedden. Maar hopelijk herinneren ze zich ook hoeveel keer ze mochten helpen taarten bakken en daarbij meestal de afwas ontsprongen; hoe ik wekelijks met twee fietszakken vol boeken en strips terugkwam van de bib en hoe mild mijn reactie was op mindere rapporten op het zoveelste

gebroken glas of op de zoveelste met verf besmeurde trui. Ik hoop ook dat ze gaan zeggen: 'We hebben veel gesakkerd op onze moeder toen ze ons bijvoorbeeld door de regen toch de fiets op joeg, maar daardoor hebben we ook leren op eigen benen staan. Misschien hoorden we haar opmerkingen niet altijd even graag, maar het leerde ons wel om kritisch naar onszelf te kijken, en dat heeft ons vooruit geholpen.'

Ik hoop vooral dat ze gaan beseffen dat ik ook maar mijn best heb gedaan, met vallen en opstaan, soms boenk erop en soms knal ernaast. Maar laat ons vooral hopen dat ze nog niet meteen zo'n afscheidsplechtigheid moeten regelen. Laat mij maar eerst alle feesten voor hen plannen, want ja, zo'n moeder ben ik natuurlijk ook. Komaan, en lach eens voor de foto, 't is voor in het album hé! Lachen zeg ik, KOMAAN, LACHEN!

(Lieve Goemaere).

Oorlogsverslaggever Rudi Vranckx zoekt al meer dan 25 jaar voor de VRT conflictgebieden op. Niet voor de kick, wel omdat hij wil tonen wat een oorlog doet met een mens. Vranckx is een toeschouwer die ingrijpende, geweldadige gebeurtenissen in beeld brengt en kadert. Daarvoor reist hij het jaar rond naar gebieden waar oorlog en onlusten broeden: Egypte, Libië, Irak, Iran, Afghanistan, Gaza. Hij was in Roemenië tijdens de val van Ceausescu, ging praten met leiders van Al Qaida; vandaag zit hij met zijn neus op de conflicten in Syrië. Samen met zijn ploeg gaat hij op zoek naar feiten en de kleine verhalen achter de grote gebeurtenissen die de wereld veranderen.

Een kwaadaardige ziekte

Zijn werk heeft hem getekend. In 2012 verscheen zijn fotoboek *'Het gezicht van de oorlog'*. Het is een uniek document over een odyssee vanaf 9/11 tot ver voorbij de Arabische Lente, waarin hij wil illustreren hoe hij zijn werk beleeft. Het boek toont wie hij is en hoe hij naar

gewelddadige gebeurtenissen kijkt. In *'Het gezicht van de oorlog'* citeert Vranckx de Amerikaanse oorlogsjournaliste Martha Gellhorn: *'Oorlog is een kwaadaardig ziekte, een idiotie, een gevangenis en de pijn die erdoor veroorzaakt wordt, laat zich niet vertellen, is ook onvoorstelbaar, maar oorlog vormde onze levensomstandigheden en onze geschiedenis, de plaats waar we moesten leven.'* Deze woorden maken ook voor Vranckx de kern van de zaak uit. Want vaak worden hij en zijn team met bijzonder veel emoties geconfronteerd bij het verslaan van zware conflicten. En dat wil hij tonen.

Met het hart kijken

Zelf omschrijft Vranckx zijn job als 'een vorm van journalistiek die meer is dan zomaar werk'. Oorlogsverslaggeving is voor hem het beschrijven van gewone levens in buitengewone omstandigheden. En dus kijkt hij met zijn ogen, maar ook met zijn hart. De verhalen van mensen, die vaak het grote nieuws niet halen, zijn voor hem net de bouwstenen van wat hij naar buiten brengt.

'Hoe men conflicten in beeld brengt, heeft een gigantische invloed op diegenen die de beelden zien', zegt hij. En dus probeert hij op verschillende manieren te vertellen wat er aan de hand is. Vanuit de blik van slachtoffers, daders of getuigen. Hij wil ook aandacht besteden aan mensen die anders nooit in beeld komen. Diegenen die verborgen blijven omwille van

de propaganda alsook de tolken en de speurneuzen die op gevaar van eigen leven zijn werk mogelijk maken.

Vranckx is trots en melancholisch over zijn werk, maar ook verontwaardigd over het onrecht en boos om de idiotie en waanzin die oorlog uiteindelijk is. Door die manier van werken heeft de oorlogsverslaggeving beetje bij beetje zijn persoonlijkheid gevormd. Om zijn verhalen te maken, zoeken Vranckx en zijn team wel eens plekken en mensen op diep in schrijnende en moeilijke situaties. Daardoor maken ze veel mee. Zo kwamen ze in de Syrische stad Homs midden in de waanzin van de oorlog terecht.

Hij schrijft daarover: *'Correspondenten werden belaagd en moesten vluchten. Talloze collega's werden vermoord, soms lijkt het uitzichtloos.'* Ook op zijn ploeg werd toen een aanslag gepleegd. Op dergelijke momenten wil hij meer dan ooit zijn job doen. *'Dan gaat oorlogsverslaggeving om meer dan een gezicht geven aan de*

oorlog. Het moet een aanklacht zijn tegen het stilzwijgen van dergelijke onvoorstelbare gebeurtenissen.'

Trots en verontwaardigd

Vranckx is trots en melancholisch over zijn werk, maar ook verontwaardigd over het onrecht en boos om de idiotie en waanzin die oorlog uiteindelijk is. Hij worstelt met de schoonheid versus het verderf van een plek, met de natuurlijkheid van de dingen tegen de menselijke destructie.

Over zijn tocht door Pakistan schrijft hij: *'De Swatvallei is een natuurparadijs in de bergen. Vroeger was dit een vakantieoord voor de inwoners van Islamabad en Peshawar. Tot de Taliban er een terreurgemeente installeerde.'* Zo dubbel is het soms. De puurheid van een plek tegenover de menselijke gruwel die er heerst. Ook dat wil hij tonen, ook daarover wil hij vertellen. Tijdig inschrijven is aangewezen!

Donderdag 4 oktober - 19u30
Het gezicht van de oorlog
Rudi Vranckx

Schouwburg - Vandepereboomplein, Ieper
Inkom: 5 euro

Inschrijven via ieper@deMens.nu of op 057/23.06.30

VERZAMEL MOMENTEN, GEEN DINGEN

Wat vooraf gaat: begin september stuur ik een aangetekende brief naar mijn werkgever met de mededeling dat ik ontslag neem en dat mijn opzegperiode start op maandag 02 oktober 2017. Ik ben ontevreden met de job en heb, naar mijn mening, alle opties geprobeerd om de job voor mij leefbaar te maken. Ik ben 'uitgeprocedeerd' en kies ervoor om te werken aan mijn eigen geluk. Wat hier volgt, is een verslag van mijn hobbelige zoektocht naar een nieuwe uitdaging.

Een leuk moment: begin december vier ik mijn 47ste levensjaar. Ik denk terug aan het afgelopen jaar. Ik heb leuke momenten beleefd, maar jammer genoeg weinig tot geen op het werkveld. Ik ben meer en meer overtuigd dat ik met 'de stekker eruit te trekken' een juiste beslissing heb genomen. Half december en ik heb nog twee weken te gaan in mijn opzegperiode. Zoals afgesproken met de VDAB verander ik zelf, via mijn persoonlijke computer, mijn VDAB-status van 'werkend en zoekend naar ander werk' naar 'werkzoekend vanaf 1 januari 2018'.

Dinsdag 2 januari loop ik binnen bij de leperse VDAB met de bedoeling te peilen of ik in aanmerking kom voor (gratis) opleidingen en bij een positief antwoord, uit welke ik dan wel mag kiezen. Daar krijg ik het antwoord dat 'er weinig mensen aanwezig zijn' en dat 'ik best een andere dag terugkeer'. Mag ik een afspraak maken? Ja, dat mag, maar dat kan nu even niet, want de computer staat (nog?) niet aan. De

receptioniste maakt een notitie op een post-it en ik zal een bericht krijgen wanneer ik welkom ben. Een paar dagen later krijg ik inderdaad een e-mail dat ik op donderdag 11 januari aanwezig mag zijn, stipt op het afgesproken uur. Op de vraag of mijn inschrijving als werkzoekende in orde is, weet men te melden dat ik best 'mijn status online controleer via mijn persoonlijke codes op de VDAB-pagina'. Ik kijk, zie dat het goed is en print mijn status af. Even later sta ik voor een gesloten deur bij de RVA én bij mijn vakbond. Dan maar de lokale horeca steunen en comfort zoeken bij een warme chocolademelk. Het eerste Nieuwjaarsvoornemen - minder suiker en chocolade - ligt aan diggelen.

Woensdag 3 januari zit ik in de wachtrij bij de vakbond; na het lezen van een twintigtal bladzijden in mijn kringwinkelboek verschijnt mijn nummer op het scherm. Gewapend met mijn loonfiche van november en mijn VDAB-status pleeg ik een aanslag op de tijd en vakkundigheid van de bediende: gelieve mijn ex-baas aan te porren tot het betalen van jaarlijkse premie, eindejaarspremie, loon december, vakantiegeld en eco-cheques. Graag kreeg ik alle nodige documenten om in vrede te kunnen afsluiten zoals tewerkstellingsattest, vakantieattest en het formulier C4. In afwachting van de fysieke documenten vult de bediende het formulier C1 in: in eer en geweten bevestig ik mijn persoonlijke en familiale toestand als 'samenwonend zonder gezinslast' met

een partner met een 'loon uit arbeid' en 'zelfstandige activiteit' met de door mij ondertekende opmerking 'Ik bied geen hulp aan zelfstandige activiteit van partner'. Vanaf vandaag mag Het Lief zelf het materiaal wassen dat hij vuil maakt tijdens zijn zelfstandige activiteit. Ik ben werkzoekend en mag niet meewerken.

Op dinsdag 9 januari verschijnen premies en loon op mijn bankrekening en twee dagen later krijg ik via de post de nodige documenten. Die dag ben ik stipt op tijd voor mijn afspraak met de VDAB-consulente. Ze zoeken mensen voor de opleiding code 900100, verzorgende. De opleiding gaat door te Kortrijk en om in te schrijven mag ik een mail sturen. Ik krijg een afgeprinte informatiefiche met allerlei gegevens inclusief het contactadres. Ik vraag nog of er een mogelijkheid is om langdurende opleidingen te volgen van een iets hoger kaliber en geef enkele voorbeelden die ik gevonden heb op de VDAB-website en waar mijn voorkeur naar uit gaat. Er volgt een technische

uitleg waar ik uit begrijp dat de korte opleiding 'verzorgende' gratis is. Kom ik in aanmerking voor andere, gratis opleidingen? Ik krijg geen duidelijk antwoord. Ik krijg wel instructies hoe ik een code kan aanvragen om, op eigen houtje, sessies te doorlopen via 'web leren'. Wie slaagt, krijgt een certificaat. Einde gesprek, want mijn 10 minuten zijn om en de volgende klant staat al in mijn nek te blazen. Na overleg met Het Lief besluit ik om nog even te wachten met de inschrijving voor de opleiding 'verzorgende'. Ik schrijf me in voor de web cursus: hedendaagse kantoor technieken: postbehandeling.

Vrijdag 12 januari zit ik opnieuw in de wachtrij bij de vakbond. De papieren documenten worden getoond en het toetsenbord krijg een reeks aanslagen te verwerken. 't Is in orde; veel plezier in uw zoektocht naar werk. Niet vergeten uw dopkaart in te dienen na het verloop van de eerste maand en gelieve uw VDAB-status aan de dopkaart te nieten. Je krijgt geen uitbetaling, want er is nog geen uitspraak van de RVA. Je krijgt een uitnodiging. Even wachten dus.

Maandag 5 februari loop ik binnen op de jobbeurs georganiseerd door de Jeugdraad van Leper. Tussen de pas en jong afgestudeerden voel ik me *out* en oud. Ik loop wat verloren tussen de standen van de uitzendkantoren en lokale firma's. Ik informeer naar wat en wie ze op zoek zijn en ik kan op dat moment voor niemand iets betekenen, tenzij ik als arbeider

VERZAMEL MOMENTEN, GEEN DINGEN

in ploegen wil gaan werken. Een volgende keer beter denk ik dan. Ik neem deel aan een test rond sociale vaardigheden www.testyourselfie.eu en ik haal een gouden medaille. Dat doet goed aan mijn hart. Ik volg een workshop rond 'solliciteren' en ik laat mijn Curriculum Vitae professioneel beoordelen. Met de opgestoken, praktische tips ga ik thuis aan de slag om verbeteringen aan te brengen zodat ik vanaf nu met een vernieuwd C.V. kan solliciteren. Ik heb het als confronterend ervaren om te horen dat ik best solliciteer op 'maturiteit' en niet op mijn beide grauaatdiploma's. Confronterend en tegelijk een gouden raad; dank u wel meener van de firma SBM.

Begin februari krijg ik een brief van de RVA. Ik word verwacht op een 'proces vergoedbaarheid'. Er staan zwaar geformuleerde zinnen in deze brief '... de werkverlating en de onbeschikbaarheid kunnen een invloed hebben op uw recht op werkloosheidsuitkering. Bijgevolg nodig ik u uit om u de mogelijkheid te geven hierover meer uitleg te geven.' Iets verder staat er dat ik mij mag laten

'bijstaan door een syndicaal afgevaardigde of een advocaat.'

Dinsdag 6 februari loop ik langs bij mijn vakbond, ik toon mijn RVA-brief en vraag assistentie van een afgevaardigde. Ik krijg te horen dat er een uitnodiging zal opgestuurd worden en dat ik me dan op de vermelde dag en tijdstip mag melden.

Vrijdag 9 februari luistert de advocaat van de vakbond naar mijn motivatie om ontslag in te dienen. We bespreken wat ik wel en niet mag zeggen tijdens het voorziene RVA-verhoor. Ons pleidooi is doordacht en gestaafd met bewijzen (zoals rekeningafschriften). Omdat ik zelf ontslag heb ingediend, krijg ik een schorsing van werkloosheidsuitkering. Op basis van wat ik zeg tijdens het verhoor en ingewonnen bijkomende inlichtingen, zal het Beheerscomité van de RVA een beslissing nemen over de vergoedbaarheid van mijn werkloosheidsuitkering. Samen gaan we voor een minimale schorsing.

Dinsdag 13 februari ben ik om 9u20 aan de beurt in het Ieperse RVA-kantoor.

Wegens een probleem met het opstarten van de computers verschijn ik een paar minuten voor 10u00 samen met de advocaat voor de ondervrager. Om 10u06 sta ik met mijn ondertekend verhoorblad op het voetpad van de Grachtstraat. Mijn afgevaardigde vertelt me dat hij uit ervaring weet dat het een vlot verhoor is geweest en dat ik gerust mag zijn.

Vrijdag 23 februari valt het verdikt van 6 pagina's in de bus: enkele weken effectieve schorsing.

Maandag 26 februari lees ik samen met de vakbond het verdikt en nu pas begrijp ik wat er allemaal instaat.

Dinsdag 27 februari loop ik langs bij de VDAB om mijn werkloosheidsstatuut aan te passen naar 'werkzoekende - van het recht op uitkering uitgesloten'. De mevrouw aan de balie valt uit de lucht en weet niet wat te doen. Ik vraag om een bewijs van aanmelding en er volgen wat notities op een post-it en 24 uur later controleer ik mijn stand van zaken via mijn persoonlijke VDAB-bladzijde en ik zie dat de enkele weken effectieve schorsing verwerkt zijn.

Ondertussen zijn we begin maart en heb ik gereageerd op een twintigtal vacatures. Op mij VDAB-bladzijde hou ik nauwkeurig een sollicitatiedagboek bij. Ik deed mee aan een drietal vergelijkende examen, enkele gesprekken in eerste ronde en één keer in de tweede ronde. Volgende week

heb ik nog een paar gesprekken 'tweede ronde' staan. In de zoektocht naar een job die bij mij past wat opleidingsniveau betreft, zijn mijn zaken dus lopend. Ik ben superactief in het vrijwilligersleven en ik krijg van vrienden sollicitatietraining en tonnen advies. Door anderen word ik met de nek aangekeken of ik word totaal genegeerd onder het motto 'wie wil werken, vind werk'.

De laatste week van maart loop ik nog eens langs bij de vakbond. Het einde van mijn sanctieperiode is in zicht en er dienen opnieuw formulieren ingevuld te worden. Ook mag ik nogmaals mijn VDAB-statuut aanpassen naar gewoon 'werkzoekend'. In dit digitale tijdperk doe ik de aanpassing online en ga ik langs bij de VDAB om de printer te gebruiken en om vervolgens de papieren versie van mijn statuut binnen te brengen bij de vakbond. Werk zoeken is eigenlijk eigenlijk wel goed voor mijn gezondheid; veel fietsen en zo.

Dinsdag 27 maart neem ik bus, trein en ga ik een stuk te voet om aan te komen in de Brugse Kinopolis om in een 'Jobvillage', georganiseerd door Streekpersoneel, te zoeken naar werk. Als arbeider kan ik direct aan de slag in ontelbaar veel bedrijven verspreid over het gehele land; als bediende schrijf ik mij in voor een aantal vergelijkende examens. Wordt vervolgd.

(Sofie Sanders)

EEN OPDRACHTJE OF NET IETS MEER?

Schrijverstijd... de deadline nadert en de opdracht: 'Een paar pagina's'... Ik heb zoveel mogelijke onderwerpen; de gedachten gaan over en weer in mijn hoofd. Wat zou ik nemen? Iets over 'team leadership', over het omgaan met herstructureringen of over het belang van *walk-the-talk* doorheen een bedrijf? Of wat te denken van de impact van de steeds sneller draaiende wereld op het personeel en de bedrijfsprojecten gekoppeld aan de Piramide van Maslow? Of dan toch maar de huidige *first world problems* waarbij cadeautjes dienen uitgezocht voor de feestelingen die alles al hebben.

Een kleine maand geleden kreeg ik een telefoontje van mijn teamverantwoordelijke in India. Ze had mijn curriculum op LinkedIn gelezen en wilde dat we iets nieuws zouden opstarten in ons team. Ze had een sessie 'leer x kennen' in gedachten en ik zou die eerste x / Chinese vrijwilliger worden en ze wilde dat ik ging focussen op mijn nevenactiviteiten, meer specifiek deze bij het Rode Kruis en Think-Pink. (noot: Think-Pink vraagt meer aandacht voor borstkanker en financiert wetenschappelijk onderzoek dat de meest voorkomende kanker bij vrouwen bestrijdt.)

Ik stemde toe en ze meldde me dat ze een vijftal dagen later een meeting zou boeken. 'Om de presentatie te bekijken

en aan te passen?' vroeg ik... 'Nee, direct voor de presentatie met ons team van maximaal 50 teamleden', via videovegadering. **Altijd leuk wat extra druk te krijgen vanuit de buik van het team...**

Lang verhaal kort, het werd een aangename ervaring met heel veel interactie in het vraag en antwoord gedeelte. We begonnen met een introductieslide waar mijn bijberoepen / hobby's aan bod kwamen (consulting, fotografie, massages, Rode Kruis) en ik kreeg gegniffel toen ik uitlegde dat Think-Pink niks te maken heeft met de LGBTQ-community zoals één van mijn broers jarenlang dacht. Vervolgens gingen we over naar wat Think-Pink betekent in België voor lotgenoten, hun familie en vrienden.

De afgewerkte presentatie, die ik van Think-Pink had doorgestuurd gekregen, was wat aangepast, maar de cijfers liegen niet: 1/3 van de vrouwen doet geen zelfonderzoek, België bengelt achteraan in het gebruik van de gratis screenings; we zijn een koploper in het aantal borstankergerelaten gevallen

Maar ook: Tink Pink is enorm gegroeid in 10 jaar: 300 vrijwilligers, een lange rij steunende partners (60), honderden (sportievelingen) die geld inzamelen voor de onderzoeksprojecten en die door hun acties mede-ambassadeurs worden... en zoveel meer.

Ons team

- 70% vrouwen en 30% mannen

Wat kunnen we zelf doen

- Zelfonderzoek en gebruik maken van lokaal aangeboden screenings
- Zorgen voor gezonde voeding en levensstijl
- Indien getroffen door borstkanker - neem de tijd voor herstel, er is geen 'snelweg'; je kunt geen bochten afsnijden
- Bij terugkeer naar kantoor - ga niet in *overstretch*
- overleg met je overste je werkbelasting
- De teamleden - luister naar elkaar, geef elkaar de nodige ondersteuning

En hou er rekening mee dat

Het werd stil... plots kwamen de vragen over huidige en toekomstige behandelingsmethodes, symptomen, borstkanker bij mannen, statistieken over borstkanker in Amerika en India enzovoort...

En toen moest het strafste nog komen. Eén van onze Chinese lotgenotes nam het woord, dankte ons uitvoerig voor de presentatie en hamerde erop dat alle teamleden zich medisch moeten laten opvolgen, zeker zodra ze zich zorgen maken of knobbeltjes detecteren. Een korte, krachtige, maar serene getuigenis.

Bedankt Uma voor je initiatief, bedankt team India voor jullie tijd, vragen en interactie.

Extra info?

<https://www.think-pink.be/>

OVER WITTE KONIJNEN

Met de naderende gemeenteraadsverkiezingen is het jachtseizoen op witte konijnen geopend. Partijafdelingen stellen vast dat, op fikse ruzies over de lijstvorming na, een wit konijn de makkelijkste manier is om aandacht bij de kiezer te lokken. Politie mensen en lokale ondernemers lijken op dit ogenblik het populairst, met nu en dan een verdwaalde sporter. Een aantrekkelijk wit konijn trekt bovendien andere nieuwe kandidaten aan.

Het fenomeen ontstond samen met de afname van partijrouw. In het midden van de jaren 80 zetten de socialisten voor het eerst in op 'verruimingskandidaten', met onder anderen de Genkse priester en mijnwerkersactivist Jef Ulburghs. Die kreeg van de kerk prompt het verbod om nog een mis op te dragen. Het fenomeen witte konijnen kende een nieuw hoogtepunt in het begin van de jaren 90. Guy Verhofstadt lanceerde zijn vernieuwde liberalen en pakte uit met verruimers uit andere partijen: bekende ondernemers als Fernand Huts en ex-miss Anke Van dermeersch, die nadien haar biezen pakte richting Vlaams Belang. Toenmalig CVP-voorzitter Johan Van Hecke zette een tegenoffensief in en pakte uit met een eigen batterij langoren: cultuurpauzen Jan Hoet, Eric Antonis en acteur Manu Verreth. Pers en partij soldaten schudden het hoofd. Maar het publiek was geprikkeld. SPA'er Steve Stevaert ging later nog een stuk verder en kroonde uit het niets een wit konijn tot partijvoorzitter: de latere Antwerpse burgemeester Patrick Janssens. De nieuwste kampioen

'witte konijnen kweken' is ongetwijfeld N-VA-voorzitter Bart De Wever. Sinds 2009 stoffeert hij zijn groeiende partij met nieuwe namen, gaande van Siegfried Bracke tot Philippe Muyters, en laatst vrouwenrechtenactiviste Darya Safai.

Er zit een lijn in het materiaal dat de beste witte konijnen oplevert. Het ideale witte konijn is bekend, heeft een bekwame uitstraling en kan gedijen in de politiek. Mislukte witte konijnen hebben meestal niet veel meer in huis dan hun bekendheid en je vindt ze vooral bij artiesten, acteurs en sportlui. Journalisten zijn de meest gewilde prooien, want zij zijn bekend én stralen bekwaamheid uit. Ziedaar: Ivo Belet, Dirk Sterckx, Mark Demesmaeker, Jan Becaes en Siegfried Bracke. Valt het u trouwens op dat, hoewel de media doorgaans als links worden afgeschilderd, journalisten die de overstap maken, zelden bij linkse partijen terecht komen?

Witte konijnen waar je blijkbaar last mee krijgt, zijn religieus geïnspireerde konijnen. Kris Peeters dacht met de chassidische jood Aaron Berger in Antwerpen een kanjer binnengehaald te hebben, maar de man met het hoedje en de pijpenkrullen vertikt het om vrouwen de hand te drukken. Uit respect, zo zegt hij. Exit Berger, Peeters in zijn blootje, CD&V viel door de bodem van de peilingen en BDW kwam niet meer bij. Maar geef toe, het was vermakelijk nieuws, dagen naeen. Op naar het volgende witte konijn!

(Ph. B., vrij naar Noël Slangen DS 10.02.18)